

Terénní teorie a praxe

7. Archeologický výzkum a jeho typy, Metodika terénního odkryvu.

1. Typy výzkumu určuje především konkrétní soubor vnějších a archeologických podmínek, za kterých je výzkum prováděn.
  - prospekce nedestruktivní
  - destruktivní prospekce - zjišťovací výzkum (mechanizací, nebo ručně, bodové či liniové sondy, ...)
  - ověřovací výzkum
  - záchranný – ve smyslu „zároveň se stavbou“
  - záchranný předstihový – v dostatečném čase před stavbou
  - systematický – vyvolaný potřebou archeologie jako vědního oboru
  - systematický s funkcí odborné výchovy nových adeptů archeologie
  - **systematický záchranný** – v poslední době, termín užívaný pro označení „systematické“ archeologické záchranné činnosti na území spíše menšího regionu, (např. v rámci historického jádra města),
2. „Správná volba“ a použití typu výzkumu závisí tedy od vnějších (druh a rozsah stavebního zásahu), a rovněž i oborových faktorů (význam a stav dochovanosti archeologických situací, ale patří sem také míra odborné zkušenosti a stav technické a personální vybavenosti realizačního archeologického týmu).
  - často může docházet ke **kombinaci jednotlivých typů výzkumů** – nejdřív nedestruktivní prospekce, pak destruktivní zjišťovací výzkum, následovaný předstihovým záchranným výzkumem, který se v jisté fázi vlivem začátku intenzivní činnosti stavby může změnit v běžný záchranný výzkum.
3. Vlastním výzkumním pracím předchází vytvoření geodetického plánu lokality, případně realizace čtvercové sítě nebo jiného členění jednotlivých ploch výzkumu, tj. lokalizace a vytyčení plánovaného archeologického odkryvu a jeho jednotlivých částí, případně také vytyčení předpokládaných inženýrských sítí
4. Techniky terénního odkryvu jsou dány především typem a cílem archeologického výzkumu, v některých horších případech omezenými finančními a časovými prostředky, které se podařilo na výzkum zajistit. Dnes lze konstatovat **příklon k přísně metodě stratigrafické, ve smyslu rozlišení a následné exkavace přirozených stratigrafických jednotek, a ne ve smyslu odebírání mechanických úrovní archeologického terénu.**
  - je také důležité efektivně využívat možnost využití mechanizace při skrývce a preparaci recentních, tj. archeologicky bezcenných terénních situací
5. Exkavaci archeologických situací provází jejich co nejpečlivější dokumentace, dnes běžně spočívající v popisu jednotek ve formě standartizovaných formulářů, v grafické podobě ve formě terénních plánů, ve fotodokumentaci, videodokumentaci, případně ve formě zvukových záznamů.
  - v návaznosti na plánovou část dokumentace je důležité přesné geodetické polohopisné a výškopisné zaměření, prováděné pomocí nivelačního přístroje, teodolitu, nebo totální stanice, případně 3D scanneru.
6. Důležitá je rovněž průběžná základní terénní evidence archeologických nálezů a vzorků a jejich předběžné ošetření a vhodné přechodné uložení v rámci terénní části výzkumu.